

службы в спорте и системы психологической помощи не вызывает сомнения. Данную проблему необходимо решать, причем не только в организационном, но и в кадровом и материальном плане.

Литература

1. Загайнов Р. Психология личности спортсмена / Р. Загайнов // Советский спорт. – 2007 – №. 4 – 116 с.
2. Могилевский А. Я. Кризисные ситуации в спорте и психология их преодоления / А.Я.Могилевский // Советский спорт – 2002. – № 6. – 32 с.

УДК 159.922019 – 056.32(043)

Мойсеенко Р. М., кандидат педагогических наук, доцент

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я: ІСТОРИЧНИЙ ПІДХІД

Проблема збереження психічного здоров'я у процесі навчання і виховання людини, забезпечення необхідних для цього педагогічних і психосоціальних умов набуває сьогодні великого значення. Це пов'язано з постійним ускладненням суспільної самоорганізації, структури соціальних взаємин і з природною потребою збереження і зміцнення психічного здоров'я особистості, здатності до опору різноманітним негативним впливам соціально-екологічного характеру у поєднанні з психологічною адаптацією до умов суспільного середовища.

Психогігієнічні ідеї, вироблені людською цивілізацією як засіб самозбереження власного психічного життя, пов'язані з культурно-історичним розвитком людства, історією розвитку філософської думки, педагогічної культури, формуванням моральних засад суспільного життя. На різних етапах розвитку людства відзначається стійка тенденція зростання наукового інтересу до психогігієнічних ідей та закономірностей як важливих засобів власного самозбереження. Зазначена тенденція зумовлена з одного боку діяльністю людини, яка дедалі більше переносить своє життя в штучно створені нею ж самою умови, віддаляє себе від природи, урбанізує та інформатизує середовище, що порушує рівновагу психічного життя як окремої особистості, так і соціальних груп, до яких належить особа [1].

Звернення до психогігієнічної проблематики починається з найдавніших часів і до першої половини ХХ століття у працях її найвидатніших представників - Арістотеля, Демокріта, Епікура, Абу Алі Ібн Сіні, К.Галена, Я.Коменського, Г.Сковороди, Б. Грінченка, В. Гумбольдта, Я.Козельського, Г. Кониського, О.Потебні, І.Сікорського. Протягом другої половини ХХ століття проблеми психогігієни розглядались у працях П. Беляєва, Я.Воробейчика, К. Гехта, С.Громбаха, А. Добровича, Є.Поклітара, Н. Сарторіуса, Г.Серджовської, В. Франкла та багатьох інших.

Найдавніші античні уявлення про здоров'я людської душі були відображені у давньогрецькій міфології, з якої походить сам термін «психогігієна». Так, слово «псюхе» відповідає українському – душа, а слово «гігієна» є похідним від імені давньогрецької богині Здоров'я – Гігієї. Проблема збереження здоров'я, включаючи психічні його виміри, в своєму історичному розвитку одержала значну кількість визначень, найпоширенішими з яких були: гігієна (найповніший вияв життя, його розквіт, буяння, розвій), ісономія (рівновага), евтюмія (мета життя як приємний стан духу), дієтетика (спосіб життя), гігієна пристрастей, зцілення душевне, нервово-психічна гігієна, дієтика душі, дієтетика духу, шкільна дієтетика, гігіастика, гігіологія, валеологія (вчення про стани здоров'я), діанетика (вчення про вплив розуму на тіло) тощо. Одним з таких визначень і найбільш коректним є термін психогігієна, який набуває активного наукового обігу у ХХ столітті.

Проблема душевного здоров'я була актуальною для античності не тільки в її теоретичному ракурсі, але й у методично-практичному. В той же час питання міри здоров'я душі як психічної норми привертало до себе увагу як філософів, так і лікарів.

Так, Платон вбачав пряму проекцію психічних властивостей на тілесні, моральних рис – на стан здоров'я людини. Загальною основою цих взаємозв'язків є їх відповідність або невідповідність людській природі, природі конкретної людини. Поряд із цим діє принцип домінантності одних начал над іншими, що також реалізується згідно з визначеною загальною основою природовідповідності або природоневідповідності. Цим самим мислитель визначає внутрішні взаємозалежності психічного і фізичного, душі і тіла, які в своїй цілісності складають душевне здоров'я, красу і добробут людини. Педагогічний зміст поглядів Платона на здоров'я людської душі полягає у визнанні первинності моральних чеснот, їхнього впливу на рівновагу діяльності всього організму.

В епоху древнього Риму лікар К.Гален продовжив предметом свого розгляду обрав проблему морального здоров'я. Психофізичний стан людини оцінювався не тільки з точки зору якості функціонування організму або його органів, а й поєднував у собі проблеми власних поглядів людини на саму себе, стан свого здоров'я, сформованих у результаті виховання, педагогічного впливу. За своєю внутрішньою сутністю здоров'я є рівновага і гармонія чотирьох елементів, – вологи, однорідних частин, органів, нарешті, сил, які керують усім організмом. У цьому визначенні очевидним є визнання ролі психічної самосвідомості людини, її виховання, педагогічного впливу на формування людської особистості, який справляють «сили, які керують усім організмом». Тому рівновага і гармонія всіх елементів організму дитини, а пізніше – дорослої людини детермінована педагогічною системою, що скеровує її природний розвиток або перешкоджає йому.

Один із найвидатніших вчених першого тисячоліття нашої ери Ібн Сіна (980-1037 рр.), що став відомим у Європі під латинізованим іменем Авіценна, докладно виклав вчення про спосіб життя (загальна дієтика) і збереження здоров'я в усі періоди людського життя (загальна і часткова гігієна, до якої належить і психогігієна). Він зазначав, що основним у мистецтві збереження здоров'я є врівноважування необхідних, загальних факторів. Серед них два фактори переважним чином належать до сфери психолого-педагогічних впливів: урівноваженість природи і врівноваженість фізичного та душевного руху. Ібн Сіна безпосередньо відносить до сфери виховання, а отже, педагогічної діяльності, проблему збереження здоров'я душі людини. Психолого-педагогічні аспекти вирішення проблеми здорового психічного розвитку дитини полягають у виділенні Ібн Сіною двох основних періодів її виховання: від моменту народження до п'яти років, і з шести – до чотирнадцятилітнього віку виховання поєднується з навчанням і тому передається вихователю та вчителю.

Виразені психогігієнічні аспекти має розроблена чеським педагогом Я.Коменським проблема дитячого учіння і навчання. Дидактичні аспекти збереження психічного здоров'я дитини виразно окреслені розрізненням таких основних напрямків педагогічної діяльності: природодоцільного руху пізнання; оберігання навчальної діяльності учня від невластивих його віку, здібностям та іншим індивідуальним особливостям способів викладання. Визначені Я.Коменським психофізіологічні аспекти педагогічної психогігієни включають в себе раціональний розподіл денної праці і відпочинку учнів, що виражається у формі ігор, бесід, жартів, музичних занять, у значній фізичній діяльності та помірності у харчуванні. Психогігієнічні аспекти теорії навчання підвищують самоцінність індивідуальності учня і є основою для педагогічної діяльності, спрямованої на збереження його психосоматичного здоров'я [2].

Необхідно відзначити, що доба Відродження, подібно до античності, відзначалась цілісним і багатоманітним підходом до визначення змісту шкільного навчання замість вузькоспеціалізованого вивчення латинської мови та поглибленого тлумачення окремих творів теологів, як це було у добу раннього середньовіччя. Психогігієнічна сутність радикальної заміни освітньої спеціалізації полягала в тому, що учні одержували можливість попередньої підготовки до майбутніх життєвих труднощів, індивідуального вибору галузей знань, які потребували подальшого поглибленого освоєння. Тим самим повнота і

різноманітність змісту освіти відповідали вимогам майбутнього життя людини, запобігаючи цим самим нездоланності припонів, виникненню фрустрацій і криз.

Українська людинознавча культура від найдавніших часів до кінця XVIII століття відзначається спадкоємною розробкою і вирішенням на кожному з етапів свого розвитку проблеми душевного здоров'я людини, зокрема моральних його аспектів, визначенням природовідповідної діяльності у русі людини до власного щастя. Значне місце у цьому процесі належить розгляду суспільних складових упорядкування і регуляції індивідуальних психічних станів, зокрема змісту колективного психічного життя, який на різних етапах розвитку визначався двома релігійними світоглядами – язичництвом та християнством.

Становленню психолого-педагогічних основ збереження душевного здоров'я сприяла наукова діяльність вчених Києво-Могилянської академії (С.Яворський, С.Кулябка, Ф.Прокопович, С.Калиновський) щодо розробки теорії пізнання, емоцій (афектів душі), людського щастя. Найважливіша особливість теорії виховання, створеної українськими педагогами Г.Сковородою, Г.Кониським, Я.Козельським, – визначення природної основи дитини, збереження якої є головним завданням батьків і учителів, виховання здатності до розпізнавання відповідного власній природі щастя, до самостійних дій щодо зрівноважування емоцій (афектів) і пристрастей, їх спрямування для досягнення життєвої мети.

Таким чином, на всіх етапах розвитку людської цивілізації проблема психічного самозбереження особистості виступала об'єктом осмислення. Суспільне самоусвідомлення проблеми душевного здоров'я має багато спільних рис, що зберігають спадкоємність і наступність філософської, педагогічної, психологічної, медичної думки. Спільними їх рисами є визначення таких психогігієнічних засад, як досягання людиною душевної рівноваги і гармонії, повноти власного душевного життя.

Особливе місце в цьому осмисленні належало сфері виховання й навчання як засобу передавання культури психічного самозбереження з покоління в покоління. Усвідомлення потреби у формуванні психолого-педагогічних механізмів індивідуальної та соціальної психогігієни людини набуває дедалі більшої визначення, що пов'язано із закономірним процесом ускладнення суспільної самоорганізації та відповідно психічної самоорганізації особистості.

Література

1. Болтivec С.О.О психологии долголетия /С.О.Болтivec //Alter EGO.- 1995. - №1. – С.42 – 44.

2. Коменский Я.А. Великая дидактика /Я.А.Коменский/ Избр. пед. соч. – В 2-х т. – М.:Педагогика, 1982. – Т.1. – 652с.

УДК 159:796.88.09(043)

Оленица В. В., ассистент

ОСОБЕННОСТИ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ПАУЭРЛИФТЕРОВ

В настоящее время спорт достиг такой высокой степени развития, что физическая, техническая и тактическая подготовленность сильнейших спортсменов находится примерно на одном уровне. Поэтому исход спортивных соревнований определяется в значительной степени факторами психической готовности спортсмена. Чем ответственнее соревнование, тем напряженнее спортивная борьба, тем большее значение приобретает психическое состояние и особенности личности спортсмена. В этих условиях обычно побеждает тот, кто лучше психологически подготовлен к выступлению в каждом конкретном соревновании. Эмоциональная свежесть, честолюбивые мотивы и ряд других факторов готовности нередко приводят к победе над физически, технически и тактически более сильным соперником. Результат атлета на соревнованиях по пауэрлифтингу, как и в любом другом виде спорта, зависит, конечно, прежде всего, от самого спортсмена, а также от умения грамотно

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XIV підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

10 січня 2012 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2012

УДК 061.3 (063)
ББК 94.3я 431

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XIV підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2012. – 418 с.

Друкується за ухвалою вченої ради Маріупольського державного університету (протокол № 2 від 30.11.2011)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., член-кореспондент НАПН України, доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Баймуратов М.О., д.ю.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Брігченко Г.І., д.е.н., проф.; Булатова О.В., к.е.н., проф.; Бушаков В.А., д.філол.н., проф.; Волошин Ю.О., д.ю.н., проф.; Кіндюк Б.В., д.геогр.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Ніколенко Л.М., к.ю.н., проф.; Оленіч Т.С., д.філос.н., проф.; Пономарьова І.С., д.і.н., проф.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.; Сабадаш Ю.С., д.культурології, проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Яремчук І.Г., д.е.н., проф.

Збірник містить матеріали XIV підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми вищої школи, питання розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології тощо.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

*Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику*

© Маріупольський державний університет

Євмененко О.В. ГЕНДЕРНІ ПИТАННЯ В ЕСЕЇСТИЦІ НІЛИ ЗБОРОВСЬКОЇ.....	282
Магас Л. І. ПСИХОЛОГІЗМ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕМИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....	284
Мельничук І. В., БУЛГАКОВСЬКИЙ ДИСКУРС У РОМАНІ ГАЛИНИ ТАРАСЮК «ГАСПІД І МАРГАРИТА».....	285
Нікольченко Т. М., СУЧАСНА ПІСЕННА ТВОРЧІСТЬ ВОЄННОЇ ТЕМАТИКИ (—АФГАНСЬКИЙ ЦИКЛ).....	288
Романенко Л. В., ІНТЕРПРЕТАЦІЯ АПОКАЛІПСИСУ У ТВОРАХ МАРИНИ ТА СЕРГІЯ ДЯЧЕНКІВ.....	289
Сардарян К. Г., ШТРИХИ ДО ПОРТРЕТА ДАНИЇЛА ТЕЛЕНЧІ.....	292
Хорошков М. М. ХУДОЖНІЙ ПРОСТІР НОВЕЛ М. ЯЦКОВА, Ю. БУДЯКА, О.ПЛЮЩА, КАТРИ ГРИНЕВИЧЕВОЇ.....	292

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Вилужанина Т.А. ВОСПРИЯТИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ СТУДЕНТАМИ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ.....	295
Генералова О.М. ФЕНОМЕНОЛОГІЯ АДІКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ.....	297
Загра С.Е. КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНОЇ УСТАНОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	300
Крючкова Ю.В. ПОЗИЦІЯ ПРОФЕСІОНАЛА В СТРУКТУРІ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА.....	302
Лисецкая Е.Я., Оленица В.В. ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА СПОРТСМЕНОВ.....	305
Мойсеєнко Р.М. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я: ІСТОРИЧНИЙ ПІДХІД.....	306
Оленица В.В. ОСОБЕННОСТИ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ПАУЭРЛИФТЕРОВ.....	308
Павленко Є.А. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ СТУДЕНТІВ НА АУДИТОРНИХ ТА ПОЗААУДИТОРНИХ ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	310
Терпан В.В. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПОРТРЕТ СТУДЕНТА МДУ.....	311
Тищенко Л.В. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ СОЦИАЛИЗАЦИИ ЛИЧНОСТИ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ФУНКЦИОНАЛЬНЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ.....	314
Фролова О.О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	316
Швецова Н.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХРОНІЧНОГО БОЛЬОВОГО СИНДРОМУ.....	318

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Басенко Г.Н. ЛИЧНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ ИНДИВИДУАЛЬНОГО СТИЛЯ УЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ.....	321
Мараховська Н.В. ROLE PLAY IN MOULDING PROFESSIONAL IDENTITY OF PROSPECTIVE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS.....	323
Павленко О.Г. ПЕРЕКЛАД ЯК „КОМПРОМІСІ“, „ПЕРЕМОВИНИ“, „ЕСТЕТИЧНА ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ І ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ.....	325
Стуліка О.Б. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВДОСКОНАЛЕННЯ МНЕМІЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	328
Улупова О.П. КОМЕНТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ ВМІНЬ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	330